

SIYDIGI TUTILIB QOLGAN VA SIYDIGINI TUTIB TUROLMAYDIGAN BEMORLARNI PARVARISHLASH HAMSHIRALIK PARVARISHI

Shomonova Dilbar Zokir qizi, Shoyimova Sohibjamol Shavqi qizi

Navoi Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi “Hamshiralik ishi”
fan kafedrası o‘qituvchisi

***Annotatsiya:** Siydik tutilishi (ishuriya) – to‘lib ketgan qovuqni bo‘shata olmaslik – siydik yo‘liga tosh tiqilib qolishi, yallig‘lanishi, o‘sma paydo bo‘lishi yoki chandiqlanib tortishib qolishi tufayli siydik chiqarish kanali o‘tkazuvchanligining buzilishidan vujudga kelishi mumkin. Qo‘shni a‘zolar va to‘qimalar jarohatdan shikastlanganda, shuningdek yallig‘lanish, o‘sma kasalliklari va chandiqlik hosil qiladigan turli-tuman xastalik bilan og‘riganda siydik chiqarish kanali bosilib qolishi mumkin.*

***Kalit so‘zlar:** Ishuriya, prostata bezi, vegetativ nerv, Siydik tutilishi, sfinkter, qovuq yorilishi.*

NURSING CARE OF PATIENTS WITH URINARY RETENTION AND INCONTINENCE

Shomonova Dilbar Zokirovna, Shoyimova Sohibjamol Shavqiyevna

Lecturer of the Department of Nursing at the Navoi Technical College of Public
Health named after Abu Ali Ibn Sina

***Annotation:** Urinary retention (ischuria) - the inability to empty a full bladder - is caused by obstruction of the urethra due to blockage by a stone, inflammation, swelling, or scarring. Neighboring organs and tissues are damaged by trauma, as well as inflammation, tumor diseases and various diseases that cause scarring, the urethra can be squeezed.*

***Keywords:** ischuria, prostate gland, autonomic nerve, urinary retention, sphincter, bladder rupture.*

СЕСТРИНСКИЙ УХОД ЗА БОЛЬНЫМИ С ЗАДЕРЖКОЙ И НЕДЕРЖАНИЕМ МОЧИ

Шомонова Дилбар Зокировна, Шойимова Соhibжамол Шавкиевна
преподаватель кафедры «Сестринское дело» Наваинского технического
колледжа общественного здравоохранения имени Абу Али Ибн Сины

Анна́тация: *Задержка мочи (ишурия) - неспособность опорожнить переполненный мочевой пузырь - вызвана обструкцией уретры из-за закупорки камнем, воспаления, опухоли или рубцевания. Соседние органы и ткани повреждаются при травмах, а также при воспалении, опухолевых заболеваниях и различных заболеваниях, вызывающих рубцевание, уретра может сдавливаться.*

Ключевые слова: *ишурия, предстательная железа, вегетативный нерв, задержка мочи, сфинктер, разрыв мочевого пузыря.*

Siydigi tutilib qolgan va siydigini tutib turolmaydigan bemorlarni parvarishlash

Organizm faoliyatini boshqarishda buyrakning ahamiyati juda katta. *Buyrak* organizmdan parchalanish mahsulotlarini, ortiqcha suv, tuzlarni, ba'zi dorilarni chiqarib tashlaydi. Shunday qilib, bu a'zo suv-tuz almashinuvida, kislotasos muvozanatini boshqarishda, osmoregulyatsiya faol ishtirok etadi. Ichki muhit barqarorligini ta'minlaydi. Endokrin faoliyati rening, eritropoetit, urokinaza moddalarini ishlab chiqarishda namoyon bo'ladi. Buyrakning oqsil, yog', uglivod, mineral tuzlar almashinuvida faol ishtirok etishi aniqlangan. Yangi tug'ilgan bolalarning buyragida ona sutining oqsillari parchalanadi. Buyrak, siydik naylari, siydik pufagi, siydik chiqaruv kanali siydik ajratish tizimiga kiradi. Buyrak-ajratish tizimining asosiy a'zosi hisoblanadi.

Siydik tutilishi (ishuriya) – to'lib ketgan qovuqni bo'shata olmaslik – siydik yo'liga tosh tiqilib qolishi, yallig'lanishi, o'sma paydo bo'lishi yoki chandiqlanib tortishib qolishi tufayli siydik chiqarish kanali o'tkazuvchanligining buzilishidan vujudga kelishi mumkin. Qo'shni a'zolar va to'qimalar jarohatdan shikastlanganda, shuningdek yallig'lanish, o'sma kasalliklari va chandiq hosil qiladigan turli-tuman xastalik bilan og'riganda siydik chiqarish kanali bosilib qolishi mumkin. Siydik tutilishi ko'pincha keksa yoshdagi erkaklarda o'sib kattalashgan prostata bezining siydik chiqarish kanalini bosib qolishi natijasida kelib chiqadi. Siydik tutilishi nerv boshqaruvining buzilishi sababli ro'y beradigan ishuriya markaziy va periferik nerv sistemasi har xil kasalliklarida paydo bo'ladi, shuningdek vegetativ nerv sistemasi faoliyati buzilganda, operatsiya va tug'ruqdan keyingi davrda uchrab turadigan asorat hisoblanadi. Ayrim bemorlar odatdan tashqari sharoitlarda: boshqa kishilar oldida, gorizontal holatda qovug'ini bo'shata olmaydilar. Siydik tutilishi o'tkir, surunkali, to'liq va chala bo'lishi, azob beradigan darajada zahar tang qilishi bilan va bularsiz o'tishi mumkin. Siydik chala tutilganda normada to'la va kuchli bo'lib turgan siydik oqimi ingichka, jildiragan, uzuq-yuluq bo'lib qoladi, ba'zan siydik tomchilab turadi. Bunday bemorni parvarish qilayotgan hamshiraning vazifasi bemor qovug'ini

bo'shatadimi yo'qmi, uni kuniga necha marta bo'shatgani va qancha siydik ajratganini kuzatishdan iborat. Nerv sistemasi kasalliklari bilan og'rigan bemorlarga alohida e'tibor berish lozim. Bunday xastaliklar aksariyat qovuqning falajlanishi va sfinkterning spazmi bilan o'tadi, ayni vaqtda bemor yozilgisi kelmaydi, natijada g'oyat to'lib va juda cho'zilib ketgan qovuq yorilishi mumkin. Operatsiya yoki tug'ruqdan keyin, shuningdek biror kasallikda olti soat ichida siydik kelmasa, imkoni boricha kateter solmasdan turib, qovuqni bo'shatish choralarini ko'rish lozim. Ba'zan siydik kelishi uchun be'morning yakka o'zini qoldirish yoki uni o'tirgan holatda ushlab turishning o'zi kifoya qiladi. Ko'pincha krandan shildirab oqayotgan suv oqimi siydik ajralishi refleksini vujudga keltiradi..

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Zokirova K.O', Toxtamatova D.O' «Hamshiralik ishi asoslari». Toshkent, 2019 yil.
2. Tolkachyova O.V., Zinkovskaya I.V. «Оснoвы сестринского дела». Toshkent, Cho'lpon nashriyoti, 2012 yil.
3. H.I.Shukurov, S.Q.Qanoatov Jamoada hamshiralik ishi, Toshkent, 2010y
4. Inomov K.S. «Hamshiralik ishi asoslari». Toshkent, O'zbekiston milliy nashriyoti, 2007 yil.